

<http://dx.doi.org/10.16926/gea.2025.02.01.08>

dr Maria MOULIN-STOŻEK, prof. UJD
Uniwersytet im. Jana Długosza w Częstochowie
ORCID 0000-0001-7464-5571
e-mail: m.moulin-stozek@ujd.edu.pl

Obowiązkowa mediacja a przemoc domowa w prawie rodzinnym: granice prawne i praktyczne spostrzeżenia na podstawie prawa angielskiego

Streszczenie

We współczesnych systemach prawnych powszechnie przyjmuje się, że w sprawach z zakresu prawa rodzinnego, w których występuje przemoc domowa, obowiązkowa mediacja nie jest właściwa. Jednakże ostatnie propozycje polityczne w Anglii i Walii rozważały wprowadzenie takiej mediacji dla rozstających się par w sporach rodzinnych, uzasadniając to koniecznością przyspieszenia procesu sądowego dla wszystkich uczestników, w tym także osób, które doświadczyły przemocy domowej. Chociaż ten alternatywny mechanizm rozwiązywania sporów jest atrakcyjny dla decydentów politycznych poszukujących skutecznych, opłacalnych i mniej kontrykcyjnych sposobów rozwiązywania konfliktów, niniejszy artykuł, opierając się na analizie prawnej i spostrzeżeniach praktyków, argumentuje, że może on podważyć bezpieczeństwo osób, które doświadczyły przemocy, wzmacniając nierównowagę uczestników postępowania. W artykule krytycznie przeanalizowano legislację odnoszącą się do mediacji i przemocy domowej w angielskim prawie rodzinnym, koncentrując się zarówno na ograniczeniach prawnych, jak i wyzwaniach praktycznych. Chociaż mediacja pozostaje cennym narzędziem w wielu sporach rodzinnych, solidne zabezpieczenia prawne i jasno określone wyjątki są niezbędne do ochrony praw i dobrobytu osób, które doświadczyły przemocy domowej, w ramach systemu sądownictwa rodzinnego w Wielkiej Brytanii, a także w innych krajach, w których rozważa się wprowadzenie tego typu rozwiązania.

Słowa kluczowe: mediacja, system sądownictwa rodzinnego, przemoc domowa, przymusowa kontrola, nadużycia prawne.

Wstęp

Mediacja staje się coraz bardziej popularną cechą prawa rodzinnego, promowaną jako opłacalna i polubowna alternatywa dla sporów sądowych. Obowiązkowa mediacja jednak budzi wiele kontrowersji, gdy mamy do czynienia z przemocą

domową¹. W Anglii i Walii, zgodnie z Ustawą o dzieciach i rodzinach z 2014 r.², przed rozpoczęciem postępowania sądowego dotyczącego dzieci lub finansów uczestnicy postępowania są zobowiązani do wzięcia udziału w specjalnym spotkaniu z mediatorem tzw. Spotkaniu Informacyjnym na Temat Mediacji (*Mediation Information and Assessment Meeting, MIAM*). W dniu 23 marca 2023 r. Ministerstwo Sprawiedliwości³ zaproponowało obowiązkową mediację dla rozwodzących się par. Według rządu obowiązkowa mediacja miała pozwolić na lepsze ustalenie priorytetów, usprawnienie ochrony przed przemocą domową oraz miała doprowadzić do udoskonalenia mechanizmów zapewniających bezpieczeństwo dzieciom rozstających się rodziców. Według słów Wicepremiera, Lorda Kanclerza i Sekretarza stanu ds. Sprawiedliwości Dominica Raaba: „Kiedy rodzice przeciągają separację poprzez długie i bojowe bitwy sądowe, wpływa to na pracę szkolną ich dzieci, zdrowie psychiczne i jakość życia”⁴. Dominic Raab zapewnił ponadto, że obowiązkowa mediacja usprawni angielski wymiar sprawiedliwości, gdyż spory rodzinne będą mniej czasochłonne i szybciej rozpatrywane⁵. Taka mediacja miałaby być również w interesie ofiar przemocy, gdyż zostałyby one szybciej wysłuchane przez sąd⁶. Propozycje te spotkały się ze znaczną krytyką ze strony angielskich środowisk prawniczych oraz organizacji charytatywnych wspierających ofiary przemocy domowej.

Niniejszy artykuł analizuje przepisy prawne i orzecznictwo dotyczące mediacji w Anglii i Walii, jej ograniczenia w kontekście przemocy domowej oraz praktyczne wyzwania dla prawników, sędziów, ofiar tego typu przemocy, jak i pracowników instytucji, które wspierają takie osoby. Artykuł następnie omawia trudności, z jakimi borykają się prawnicy i mediatorzy w identyfikacji niefizycznych form przemocy domowej, ograniczeń mediacji w zakresie złożonej dynamiki rodzinnej oraz ryzyka, że mediacja może pogorszyć trudną sytuację ofiary.

Przepisy ustawowe

Wymóg, aby wnioskodawcy w postępowaniach rodzinnych uczestniczyli w spotkaniu informacyjnym na temat mediacji jest wymogiem ustawowym,

¹ J. Radanova et al., *The implementation of mandatory family mediation schemes in the context of the Istanbul Convention*, „International Comparative Jurisprudence” 2024, nr 10 (1), <https://doi.org/10.13165/j.icj.2024.06.011>.

² The Children and Families Act 2014, dostępne na: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2014/6/contents> [pobrano dn.: 21.05.2025].

³ Rząd Rishi Sunaka, lata 2022–2024.

⁴ „When parents drag out their separation through lengthy and combative courtroom battles it impacts on their children’s school work, mental health and quality of life.” (tłum. własne), Press release, Plans to protect children under new mediation reforms, dostępne na: <https://www.gov.uk/government/news/plans-to-protect-children-under-new-mediation-reforms> [pobrano dn.: 21.05.2025].

⁵ Ibidem.

⁶ Ibidem.

wprowadzonym na mocy Ustawy o dzieciach i rodzinach z 2014 r.⁷ Wymóg ten ma zastosowanie do większości prywatnych sporów z zakresu prawa rodzinnego i ma on na celu zachęcenie do wczesnego rozwiązywania konfliktów na drodze pozaprosesowej. Na mocy sekcji 10 tej ustawy sąd rodzinny zobowiązuje wnioskodawcę w sprawie rodzinnej do przedstawienia dokumentu odbycia spotkania z autoryzowanym mediatorem rodzinnym w celu omówienia możliwości rozwiązania sporu rodzinnego w formie mediacji lub w innej alternatywnej formie rozwiązania sporu (udział w MIAM). Dokument ten powinien być złożony przed wniesieniem sprawy do sądu. Ponadto, na podstawie sekcji 11A i 11C Ustawy o dzieciach z 1989 roku⁸, sąd może też w wyroku orzec obowiązkowy udział w MIAM. Na podstawie natomiast rozdziału 3 Kodeksu procedury w sprawach rodzinnych z 2010 r.⁹ sąd ma obowiązek rozważenia na każdym etapie postępowania, czy jakakolwiek forma pozasądowego rozwiązywania sporów jest odpowiednia (w szczególności mediacja i MIAM), w celu zapewnienia rodzinom możliwości uzyskania informacji na temat alternatywnych form rozwiązywania sporów rodzinnych.

Przepisy i związane z nimi zasady postępowania w prawie rodzinnym wyraźnie przewidują wyjątki, w tym sytuacje związane z przemocą domową. Zasada 3.8. Kodeksu procedury w sprawach rodzinnych z 2010 r.¹⁰ wymienia te wyjątki. Obejmują one następujące sytuacje: przemoc domowa, konieczność ochrony dziecka, sytuacje wymagające natychmiastowej interwencji sądu (zagrożenie życia lub ryzyko znacznych trudności finansowych) oraz poprzednia obecność na mediacji. Poprzednia obecność na mediacji odnosi się do sytuacji, gdy wnioskodawca uczestniczył w procesie MIAM lub innej formie pozasądowego rozstrzygnięcia sporów w ciągu ostatnich czterech miesięcy w odniesieniu do tego samego lub zasadniczo tego samego sporu. Przepisy obejmują również inne okoliczności, do których zalicza się: upadłość, niemożność uzyskania dostępu do mediatora, pobyt w areszcie lub podleganie warunkom zwolnienia za kaucją uniemożliwiającym kontakt z drugą stroną. Fakt bycia ofiarą przemocy domowej trzeba udowodnić i zasada 3.8(1)(a) Kodeksu procedury w sprawach rodzinnych z 2010 r.¹¹ wymienia dowody, jakie można przedstawić na tę okoliczność. Akceptowane formy dowodów obejmują wyroki skazujące za przemoc w rodzinie, wyroki sądowe nakazujące niestosowanie przemocy (zakazy zbliżania się), dowody wystawione

⁷ The Children and Families Act 2014, dostępne na: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2014/6/contents>. [pobrano dn.: 21.05.2025].

⁸ The Children Act 1989, dostępne na: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/41/contents>. [pobrano dn.: 21.05.2025].

⁹ Zob. rozdział 3, *The Family Procedure Rules 2010*, dostępne na: <https://www.legislation.gov.uk/uk/si/2010/2955/part/3> [pobrano dn.: 21.05.2025].

¹⁰ Ibidem.

¹¹ The Family Procedure Rules 2010, dostępne na: <https://www.legislation.gov.uk/uk/si/2010/2955/part/3>. [pobrano dn.: 21.05.2025].

przez lekarzy medycyny lub pisma od organizacji wspierających ofiary przemocy domowej.

Poprawka do Kodeksu procedury w sprawach rodzinnych z 2010 r. uchwalona w 2023 r.¹² wprowadziła zmiany, które pozwalają sądowi wymagać od strony złożenia i doręczenia formularza zawierającego opinie na temat korzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów w celu rozwiązania kwestii podniesionych w postępowaniu. Poprawka ta miała na celu ograniczenie zakresu wyłączeń w celu wyeliminowania luk prawnych i zapobiegania nadużyciom. Celem wprowadzenia poprawki było wzmocnienie idei, że strony są zobowiązane do udziału w MIAM, chyba że są zwolnione.

Orzecznictwo

Sprawa mediacji budzi kontrowersje nie tylko w prawie ustawowym i polityce brytyjskiej, ale także w sądownictwie. Brakuje jednak orzecznictwa odnoszącego się bezpośrednio do wyjątku wynikającego z przemocy domowej, są natomiast orzeczenia odnoszące się do innych wyjątków. Przykładowo, decyzja Sądu Apelacyjnego w sprawie *K przeciwko K* [2022] EWCA Civ 468¹³ podkreśliła, że przydatność mediacji powinna podlegać ciągłemu przeglądowi przez sąd. W tej sprawie zwolnienie z mediacji z uwagi na pilny charakter złożonego wniosku okazało się nieistotne w miarę postępu sprawy. Oznacza to, że w prawie angielskim zwolnienia mogą wymagać ponownej oceny na późniejszym etapie postępowania sądowego.

W sprawie z 2023 r. *Churchill przeciwko Merthyr Tydfil County Borough Council* [2023] EWCA Civ 1416¹⁴ Sąd Apelacyjny orzekł, że sąd może zgodnie z prawem zawiesić postępowanie, aby umożliwić stronom zaangażowanie się w mediację lub inną alternatywną formę rozwiązywania sporów pod warunkiem, że prawo powoda do przystąpienia do rozprawy sądowej nie zostanie naruszone, a reakcja sądu będzie proporcjonalna. Z kolei w sprawie *JB przeciwko DB* [2020] EWHC 2301 (Fam)¹⁵ sędzia nakazał stronom zaangażowanie się w mediację lub inną alternatywną formę rozwiązania sporu, a także ukarał męża nakazem zwrotu kosztów za niezastosowanie się do tego nakazu. Zgodnie z sentencją wyroku: „W międzyczasie strony powinny dołożyć wszelkich starań, aby rozwiązać kwestie, jeśli to konieczne, w drodze mediacji lub innej formy pozasądowego rozstrzygnięcia sporów. Sąd będzie wymagał na rozprawie pełnego wyjaśnienia, jakie

¹² The Family Procedure (Amendment No 2) Rules 2023 (SI 2023/1324 (L 10), dostępne na: <https://www.legislation.gov.uk/uksi/2023/1324/contents/made> [pobrano dn.: 21.05.2025]).

¹³ *K v K* [2022] EWCA Civ 468.

¹⁴ *Churchill v Merthyr Tydfil County Borough Council* [2023] EWCA Civ 1416.

¹⁵ *JB v DB* [2020] EWHC 2301 (Fam).

wysiłki zostały podjęte w celu rozwiązania kwestii i będzie wymagał informacji, dlaczego (...) sprawa nie mogła zostać rozstrzygnięta”¹⁶.

Jeżeli koszty postępowania są nieproporcjonalne w stosunku do kwestii, których sprawa dotyczy, postępowanie może zostać odroczone na podstawie części 3 Kodeksu procedury w sprawach rodzinnych z 2010 r.¹⁷ Na tej podstawie w sprawie WL przeciwko HL (Rev 1) [2021] EWFC B10¹⁸ sąd nakazał stronom zaangażować się w mediację i regularnie, co dwa tygodnie, dostarczać aktualizacji na temat postępów w mediacji. Te aktualizacje miały formę pisma procesowego napisanego wspólnie przez adwokatów obydwu stron. W tej sprawie strony WL i HL wzięły udział w mediacji i osiągnęły porozumienie.

Aspekty praktyczne: przemoc domowa i niekompatybilność mediacji

Organizacje zajmujące się pomocą ofiarom wskazują na konieczność utrzymania wyjątku od obowiązkowej mediacji w angielskim prawie rodzinnym dla ofiar z uwagi na niekompatybilność mediacji i potrzebę zapobiegania retraumatyzacji. Na aspekty praktyczne uwagę zwrócili również środowiska prawnicze w Wielkiej Brytanii. Wiceprezes The Law Society Richard Atkinson odnotował: „obowiązkowe uczestnictwo w mediacji może negatywnie wpłynąć na wynik sporu. Uczynienie mediacji dobrowolną oznacza, że ofiary przemocy domowej mogą zostać skierowane do tego typu usług, które mogą przeprowadzić je przez odpowiedni dla nich proces rozwiązywania sporów”¹⁹. Kolejną kwestią jest konieczność szkolenia zarówno prawników, jak i mediatorów w zakresie przemocy w rodzinie, szczególnie w kontekście niefizycznych form tej przemocy. Zarówno badania naukowe, jak i doświadczenie zawodowe mediatorów wielokrotnie wykazały, że osoby, które przeżyły przemoc w rodzinie, mogą odczuwać mediację jako przymus instytucjonalny, szczególnie gdy nie zostały powiadomione o istniejących wyjątkach²⁰.

¹⁶ “The parties are directed in the meantime to use their best endeavours to resolve the issues, if necessary, through mediation or another form of non-court dispute resolution. The court will require at the hearing a full explanation of what efforts have been made to resolve the issues and will want to know why (...) the case has not been capable of settlement.” (tłum. własne), JB v DB [2020] EWHC 2301 (Fam).

¹⁷ The Family Procedure Rules 2010, dostępne na: <https://www.legislation.gov.uk/ukSI/2010/2955/part/3>. [pobrano dn.: 21.05.2025].

¹⁸ WL v HL (Rev 1) [2021] EWFC B10.

¹⁹ “Mandatory attendance for mediation could negatively affect the outcome of a dispute. Making mediation voluntary means that domestic abuse victims can be referred to services that can guide them through the right dispute resolution process for them.” (tłum. własne), dostępne na: <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2024/09/Guide-to-Family-Mediation-for-the-Courts-2024.pdf> [pobrano dn.: 21.05.2025].

²⁰ A. Holtzworth-Munroe, C. Beck, A. Applegate, *The mediator's assessment of safety issues and concerns (masic): a screening interview for intimate partner violence and abuse available in the public domain*, “Family Court Review” 2010, nr 48 (4), s. 646–662, <https://doi.org/10.1111/j.1744-1617.2010.001339.x>.

Przemoc domowa obejmuje nie tylko przemoc fizyczną, ale jest to szerokie spektrum zachowań, w tym manipulacja, znęcanie się emocjonalne, przymusowa kontrola i nadużycia finansowe²¹. Jednym z jej przejawów są nadużycia sądowe ze strony sprawców przemocy. Sprawcy przemocy mogą wykorzystywać instrumenty prawne, opóźnienia i odroczenia spraw, wyjątki prawne, luki w praktyce, a także brak wiedzy i świadomości u praktyków, i w ten sposób kontynuować stosowanie przemocy psychicznej i nadal narażać ofiary na potencjalną krzywdę, emocjonalne cierpienie oraz dodatkowe koszty finansowe²². Nadużycia sądowe są powszechne, w ich wyniku ofiary są wyczerpane psychicznie i często rezygnują zarówno z zasobów finansowych zapewniających byt dla nich oraz dla dzieci, a niekiedy nawet z walki o dzieci, co często naraża dzieci na kontakt z rodzicem, gdy ten kontakt nie jest dla nich bezpieczny²³. Przemoc domowa charakteryzuje się więc nierównowagą stron, a ofiary charakteryzuje obawa przed sprawcą. Tymczasem mediacja opiera się na otwartych negocjacjach, których najistotniejszym elementem jest równość stron i dobrowolność. Nie jest więc kompatybilna z tym, co powinno stanowić odpowiedź na zachowania charakteryzujące się przemocą domową. Mediatorzy często nie są przeszkoleni w zakresie przemocy w ogóle, a szczególnie, jeżeli chodzi o te formy przemocy, które odnoszą się do sfery niefizycznej. Sprawia to, że mogą nie być w stanie odpowiednio oszacować ryzyka dla ofiar, szczególnie w zakresie zdrowia psychicznego.

Jeden z najistotniejszych raportów brytyjskiego Ministerstwa Sprawiedliwości w ostatnich latach z zakresu prawa rodzinnego *Ocena ryzyka szkody dla dzieci i rodziców w sprawach prawa prywatnego*²⁴ ocenił, że konflikty w rodzinach dotkniętych przemocą domową często charakteryzują się brakiem równości stron. W przypadkach gdy strona, która zarzuca przemoc domową, jest wnioskodawcą w sprawie sądowej w zakresie prawa rodzinnego, ale nie posiada wymaganej formy dowodu na zwolnienie z MIAM, mediatorzy powinni przestrzegać profesjonalnych standardów zawodowych, aby określić, czy właściwe jest rozpoczęcie lub kontynuowanie mediacji przy występowaniu domniemanej przemocy domowej²⁵. Ministerstwo Sprawiedliwości stoi więc na stanowisku, iż domniemane ofiary należy chronić przed potencjalnie przymusowym charakterem procesów mediacyjnych.

²¹ K. Sarma et. al, *A Qualitative Exploration of the Implications of a Differential Multi-Agency Understanding and Interpretation of Domestic Abuse*, "Journal of Family Violence" 2025, s. 1–13.

²² P.L. Micklow, *Domestic abuse: the pariah of the legal system*, [w:] A. Bellack et al (red.), "Handbook of family violence" Boston 1988, s. 407–433.

²³ H. Douglas, *Legal systems abuse and coercive control*, "Criminology & Criminal Justice" 2017, Nr 18(1), s. 84–99. <https://doi.org/10.1177/1748895817728380>.

²⁴ Ministry of Justice, *Assessing the risk of harm to children and parents in private law cases*, dostępne na: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5ef3dcade90e075c4e144bfd/assessing-risk-harm-children-parents-pl-childrens-cases-report_.pdf. [pobrano dn.: 21.05.2025].

²⁵ Ibidem, s. 30.

Niemniej jednak wątpliwości budzi, jak skuteczne są te zabezpieczenia i czy profesjonalne standardy zawodowe mediatorów w pełni chronią ofiary przemocy²⁶.

Wnioski

Obowiązkowa mediacja w angielskim prawie rodzinnym pełni ważną funkcję w ograniczaniu konfliktów między rozwodzącymi się małżonkami/partnerami, jak i szkód związanych z tymi konfliktami dla dzieci. W założeniu powinna ona również ograniczyć koszty prawne oraz koszty dla wymiaru sprawiedliwości. W przypadku jednak, gdy mediacja jest obowiązkowa, a sprawa dotyczy przemocy domowej, ustawodawca powinien zachować ostrożność. W związku ze sprzeciwem organizacji zajmujących się problemem przemocy domowej, jak i prawników, rząd brytyjski ostatecznie porzucił plany powszechnej obowiązkowej mediacji i zamiast tego podkreślono dobrowolne uczestnictwo, potwierdzając, że sprawy dotyczące przemocy domowej muszą być zwolnione z jakiegokolwiek przymusu mediacji. Mediacja powinna być nie tylko skutecznym, ale przede wszystkim sprawiedliwym narzędziem w procesie prawa rodzinnego nienaruszającym zasady równości stron w postępowaniu. Z tego powodu powinny jej towarzyszyć odpowiednie zabezpieczenia prawne uwzględniające sytuację ofiar²⁷.

Ofiary będące stronami w postępowaniu rodzinnym potrzebują jasnych informacji na temat przemocy: gdzie mogą zwrócić się o pomoc, jakie mają prawa oraz jakie mogą być potencjalne konsekwencje mediacji. Z kolei mediatorzy, jak i prawnicy udzielający porad prawnych i orzekający w sprawach rodzinnych, powinni być wyposażeni w odpowiednią wiedzę na temat traumy²⁸. Przede wszystkim powinni być świadomi pełnego spektrum przemocy domowej, w szczególności tego, iż przemoc w rodzinie to nie tylko przemoc fizyczna czy problem marginalny odnoszący się do rodzin tzw. patologicznych, ale to także przemoc psychiczna, przymusowa kontrola, znęcanie się emocjonalne czy właśnie nadużycia prawne w celu wywołania cierpienia emocjonalnego u ofiary. Szkolenia dla prawników i mediatorów z zakresu przemocy domowej i nadużyć prawnych mogą pomóc w identyfikacji tych problemów i odpowiedniej reakcji. Jak widać na podstawie angielskiego prawa procesowego w sprawach rodzinnych, ciężar dowodowy w przypadku zwolnień z MIAM ciąży na ofierze i jest mało elastyczny. Ofiary nieposiadające dowodów nie mogą zostać zwolnione. Wydaje się, iż progi dowodowe powinny być bardziej elastyczne, aby stworzyć wymiar sprawiedliwości oparty o współczesną wiedzę na temat przemocy domowej, która często jest ukrywana i nie zawsze przyjmuje formę przemocy fizycznej.

²⁶ A. Holtzworth-Munroe, C. Beck, A. Applegate, op. cit.

²⁷ Ibidem.

²⁸ L. Neilson, *At cliff's edge: judicial dispute resolution in domestic violence cases*, "Family Court Review" 2014 Nr 52(3), s. 529–563. <https://doi.org/10.1111/fcre.12106>.

Bibliografia

Literatura

- Douglas H., *Legal systems abuse and coercive control*, "Criminology & Criminal Justice" 2017, nr 18 (1), s. 84–99. <https://doi.org/10.1177/1748895817728380>.
- Holtzworth-Munroe A., C. Beck, A. Applegate, *The mediator's assessment of safety issues and concerns (masic): a screening interview for intimate partner violence and abuse available in the public domain*, "Family Court Review" 2010, nr 48(4), s. 646–662. <https://doi.org/10.1111/j.1744-1617.2010.001339.x>.
- Ministry of Justice, *Assessing the risk of harm to children and parents in private law cases*, dostępne na: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5ef3dcade90e075c4e144bfd/assessing-risk-harm-children-parents-pl-childrens-cases-report_.pdf [pobrano dn.: 21.05.2025].
- Micklow P.L., *Domestic abuse: the pariah of the legal system*, [w:] A. Bellack et al (red.), "Handbook of family violence" Boston 1988, s. 407–433.
- Neilson L., *At cliff's edge: judicial dispute resolution in domestic violence cases*, "Family Court Review" 2014, nr 52 (3), s. 529–563, <https://doi.org/10.1111/fcre.12106>.
- Radanova J. et al., *The implementation of mandatory family mediation schemes in the context of the Istanbul Convention*, "International Comparative Jurisprudence" 2024, nr 10 (1), <https://doi.org/10.13165/j.icj.2024.06.011>.
- Sarma K. et. al, *A Qualitative Exploration of the Implications of a Differential Multi-Agency Understanding and Interpretation of Domestic Abuse*, "Journal of Family Violence" 2025, s. 1–13.

Akty prawne

- The Children Act 1989.
- The Children and Families Act 2014.
- The Family Procedure (Amendment No 2) Rules 2023 (SI 2023/1324 (L 10)).
- The Family Procedure Rules 2010.

Orzecznictwo

- Churchill v Merthyr Tydfil County Borough Council* [2023] EWCA Civ 1416.
- JB v DB* [2020] EWHC 2301 (Fam).
- K v K* [2022] EWCA Civ 468.
- WL v HL (Rev 1)* [2021] EWFC B10.

Mandatory Mediation and Domestic Abuse in Family Law: Legal Limits and Practical Insights from England

Summary

It is universally accepted that mandatory mediation is not appropriate in family law cases where domestic abuse (DA) has been an issue. However, recently in England and Wales the Ministry of Justice proposed that mediation is made compulsory for separating couples including DA cases. This was motivated with a necessity to speed up the process and the Ministry argued that for that reason it will benefit survivors as well. Policymakers find alternative dispute resolutions appealing tools, because they reduce costs, are more efficient and less adversarial in resolving conflicts. However, this article, drawing on family law analysis and practitioner insights, argues that compulsory mediation can potentially subject survivors to the risk of further abuse and reinforce power imbalances. It looks into how the compulsory mediation and DA correlate in the family law system in England, pinpointing legal limitations and practical challenges for legal practitioners. It concludes that while mediation remains an important legal instrument for settling family law issues, a clear exemption for cases of DA is essential to safeguarding the rights and welfare of domestic abuse survivors within the family justice system in the UK, as well as in other countries that might consider introducing these kinds of measures.

Keywords: mediation, family court system, domestic abuse, coercive control, legal abuse.